

СВОБОДА СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРАДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В З'ЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX ЧИСЛО 151. ДЖЕРЗІ СІТИ, Н. Дж., ЧЕТВЕР, 30-го ЧЕРВНЯ, 1921. VOL. XXIX. No. 151. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, JUNE 30, 1921. THREE CENTS

ГУБЕРНАТОР ЗАХІДНОЇ ВЕРДЖІНІЇ УЗБРОЮЄ ЦИВІЛЬНЕ НАСЕЛЕННЯ ПРОТИ СТРАЙКАРІВ

ВІЛЕМСОН, Вест Верджинія, 28. червня. — У Вілемсон госпиталі помер нині Вілем Мекмілон, стейтвий садат, в наслідок ран, одержаної від пострілу. На нього в одному з стейтвон поїздів стріляв хотє між Матеван і Ліп.
Як каже капітан Брокс, хотє командув стейтвоню поїздом на схід від Вілемсон, стейтвоні війська вислано в урядовий округ докола Ліп, шоби розсідати колючому коло сього міста.

ГУБЕРНАТОР ВИДАЄ НОВУ ПРОКЛЯМАЦІЮ ПРО ВОЄННИЙ СТАН В МІНГО

ЧАРЛІСТОН, Вест Верджинія, 28. червня. — Губернатор стейтвон Вест Верджинії вилан нині проклямацію, в котрій знов повторює своє обявление воєнного стану в Мінго Канті і приказує асерово повіту затягнути до військотої служби усіх злочинців, обявляючи до неї. Він приказав також шерифові заступити 130 людей або приняти 130 добровольців, котрих має взяти до стейтвоні служби на 60 днів в цілі виконувати всі приказів, виланых губернатором стейтву.

В своїй проклямації губернатор Морган заявляє, що в політі існує «стан війни, постанне і бунт», що судья окружного суду, шериф та прокуратор не можуть сьому нічого заарядити і що грозить небезпека, що поважні заворушення поширяться ше далі по краю. Далі губернатор каже, що Вест Верджинія не має організованю стейтвоні міліції, що вона не має також організованых виланів національної гарді, та ше в наслідок сього він примушений зарядити утворенне цивільної сторожі. Цивільні люди, затягнені до пильовання поїздів, мають бути поділені на дві компанії по 65 людей кожда.

КОНФЕРЕНЦІЯ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ В ДІТРОПІ ПРО ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК

ДІТРОП, 28. червня. — По вільній дискусії конференція Соціалістичної Партії признала учора, що агітація за генеральним страйком в теперішню хвилю за гупоту.

Резолюція каже: «Соціалістична Партія признає генеральний страйк за мотує орудє робітничої класи, за орудє, яке може бути ужити з однакою skutочністю до політичних і до економічних цілей. Однак, коли взяти під увагу, що він вимагає добре розвиненої організації дисципліни (карності) та солідарності (єдності), то не буде сумніву, що пропугувати генеральний страйк в Злучених Державах під теперішню пору є гупоту. Роки образования та організації лежать перед американською робітничою класою, таким загальним страйком може стати з теорії дійсності.»
Далі резолюція заявляє, що генеральний страйк можна вжити лише в дуже поважній справі. «Проголошуванне генерального страйку якуює святость та робленне з нього нормального (звичайного) способу боротьби проти всіх наших жалючих реакцій.»

АРЕШТОВАННЯ ПРОВІДІВІКІВ СТРАЙКУ ОГНЕВОЇ СТОРОЖІ В КВІБЕКУ

КВІБЕК, Канада, 27. червня. — Нині арештовано п'ятьох провідників страйку міських огневих сторожів міста Квібеку. Межи арештованими є голова юні-фаерманів. Арештовано їх за переступленне закона, який забороляє міській службі страйкувати. Крім сього вилано варанти на арештованне ше других 20 страйкарів.
Учора відбулося кілька конференцій межи страйкарями та місськими властями, але жадна сторона не хотіла уступити і тому переговорів зійшли на ніщо. Тимчасом міські власти почали організувати населення міста, шоби замолити страйк. Приватні горожане стречують місто перед огнями та злочинами. Межи добровольцями є навіть члени канадського парламенту. Добровольці в покарній сторожі досіди учора, що коли прийшлося їм гасити огонь в кількох місцях на перемістках, то показалося, що гідранти (водні заряди) були зніснуті. За раз потім вилані завуви, в котрій заперечено, будучи страйкарі винувати за зніснуті завуви, на доказ того подали злочинні акти страйкарів, котрі брали участь в гашенню огню як приватні люди, хоч в дійсності вони беруть участь в страйку.

ЗАКОНПРОЄКТ ПРОТИ ПИВА ПЕРЕД СЕНАТОМ

ВАШІНГТОН, 28. червня. — Ухвалені уряде палатою позсе законопроект, заборолюющий лікарям закупувати пиво як лікарство, прийшов нині під обрали сенату.
Сенатор Бравард з Луїзіани закидав, що під покрийшою агітація за прогібшю ведеться агітація проти свободи американського народа. Предложений законопроект обмежує свободу лікарів та хорих людей. Що більше, він дає комішерам від податків право розлітовати алкоголь для науковців та проміслових цілей. На думку сенатора, сей закон поширить в Америці ще більше недоволенне, ше більшу породу до закона, зробить ломанне законів ше частішим, як се було доє.

Сенатор називає прихильників пропозиції гіпногистами: вони вічно пригадують американським народам, що горілка померла, хоч самі добре знають, що народ не тепер «самогонки» більше, як перелати він добре переробленої горілки. При цій своїй промові сенатор Бравард внів поправку до конституційної постанови про прогібшю; на основі сї поправки він може фабрикувати алкогольні вироби, які мають менше, як 14 процент алкоголью.

ШКІЛЬНА НАУКА І ПРАЦЯ ДІТЕЙ В АМЕРИЦІ

В кожній стейтї Злучених Держав є закони про обявляване навчанне дітї в школі. В п'яти стейтах дітї обяванні ходити до школи до 18 року життя, в трех до 17, в шість до 16, в чотирнадцяти до 15 літ, шість до чотирнадцяти літ, а один стейт примує до науки лиш до 12 року життя, і то лиш тих дітї, що ше неграмотні.

Однак більшість стейтвоню законав признає стільки винків в тім правилі, що про обявляване шкільне образование ледви можна говорити. Звичайний винмок такий, що від шкільної науки звільняють за дїя заробітків. Чотирі стейти взагалі звільняють від школи дітї, що працюють в хліборобським господарстві. Чотирнадцять стейтвоні має в своїх законах про примусову шкільну науку постанову, що дитина може не ходити до школи, коли її треба за робітника на фармі.

Скільки стейтвоні звільняє від науки дітї, що мусять удержувати себе самих або сімо. Час обявляющеї шкільної науки в деяких стейтах зовсім недостаточний: 12, 16 або 20 тижнів на рік. І навіть ті стейти, в котрих міські дітї мусять вчитися в школі 8 або 9 місяців, дуже вкорочують час навчаннє в сільських округах.

515 долларів і єсть та загальна пересічна сума грошей, які Злучені Держави вкладають в освіту свого горожанина, за весь час його навчання і в усіх школах.
Як сказано, в ту суму влючені вже кошти університетів та колегій, в котрих мало хто вчиться, та всяких середніх і догтерованих шкіл, до котрих теж не всі ходять. Якби їх відічити, то кошти навчаннє в самих народних і початкових школах покажуться дуже і дуже дрібними.

СКОЛЬКИ ГРОШЕЙ ВИТРАЧАЮТЬ ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НА ОСВІТУ СВОЇХ ГОРОЖАН.

Сами об'єкти публічного образования в Злучених Державах займають дуже великі гроші; на школи виланюється щорічно сотні мільонів долларів. Та відомо, що кошти ті зовсім не великі, коли порівняти їх з грошими на інші цілі, публічні та приватні, коті менш потрібні як гроші просвіта. Мало того: кошти шкільної освіти показуються нам ше меншими, коли порівняти їх з числом дітї, які щорічно потребують. В Америці є знів 27.000.000 (двадцять і сім мільонів) дітї та молодіжні і віці поміж шести і десятинадцяти роком життя; значить поміж тим віком, коли дитина звичайно починає ходити до школи, і тим, коли кінець середню школу (дів школу). Включуючи й гітвору з «кіндергартенів» налічимо знів тридцять мільонів голов, котрих треба освітити і образовати, і мільонів суми грошей видані на ту ціл покажуться нам зовсім малими, ледви вистарчаючими.

Скільки-ж гроша витрачє Америка на освіту своїх дітї.
Бюро Публічного Образования (Бюро оф Едокейшн) уложило довгі таблиці цифер. Показуючи точно, скільки грошей видав кожній американській стейтї пересічно на образование і шкільну освіту одної дитини з того покоління дітї, що прийшло до школи в 1905 році, і в 1918 році доросло до того віку, що повинно кінчати середню школу. Цифри виходять зовсім невеликі, хоч вони влючають вже і справжні кошти шкільної освіти і розважін на будову й направи шкільних будинків, опал і таке інше.

Для різних стейтвоні ті цифри різні, від максимуму 637 долларів в Монтані і 540 в Каліфорнії до мінімуму 63 долларів в Алабамі і Міссісіпі. Для всіх Злучених Держав виланє сума 252 долларів як пересічна сума коштів шкільного образования одної дитини на протязі тридцять літ (1905-1918), в народній середній школі. На ділі ті кошти зменшуються до 175 долларів, так як з усіх шкільных коштів менш як сімдесят процент іде на дісне навчанне. І чого-ж можна навчитися за 175 долларів? — питається Бюро Публічного Освіти.

Лєвно, з року на рік на школи жертвується кожним стейтвом більше грошей. Але навіть приймаючи за основу кошти шкільні в 1918 році, прийдесть до дуже поміркованої суми. А саме, пересічні кошти шкільного образования для одної дитини з того покоління, що прийшло на першу науку в 1918 році, і повинно кінчати середню школу в 1931, будуть не вище як 359 долларів.

Приймаючи за основу образование ті-ж кошти шкільні в 1918 році, та влючаючи ше й школи технічні і професійні колегій і університети, дістанеться суму 440 долларів як пересічну суму коштів образования одного горожанина Злучених Держав. Вони підіймуться до 515 долларів, коли вичити ше кошти всяких приватних шкіл, початкових, середних, торговельных та інших, і вості школі для німих, сільних і фабрумних.
515 долларів і єсть та загальна пересічна сума грошей, які Злучені Держави вкладають в освіту свого горожанина, за весь час його навчання і в усіх школах.
Як сказано, в ту суму влючені вже кошти університетів та колегій, в котрих мало хто вчиться, та всяких середніх і догтерованих шкіл, до котрих теж не всі ходять. Якби їх відічити, то кошти навчаннє в самих народних і початкових школах покажуться дуже і дуже дрібними.

ЖЕНЩИНИ МАЮТЬ ПРАВИТИ МІСТОМ

В місті Джессон, Ваюмінг, заведено спідничкове правительство. Дня 28. червня вибрано там до міського уряду самі жєнщини. Як в трех повітах, а саме Лінкольн, Джессон, та Тетон, здобули жінки абсолютну більшість.

ПРО УТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ВИДІЛІУ НА ВИСТАВІ ПАРИСЬКОГО ОСІНЬОГО САЛОНУ.

Українська Національна Рада у Франції має честь довести до відома усіх українських кругів, зацікавлених в розвитку родного мистецтва у всіх його формах, що, згідно з прийнятою постановою, вона звернулася з пропозицією до Президента Французького «Салону» Франса Журдена, одвести для українського мистецтва на осінній виставі (що має бути у вересні с. р.) спеціальну залу для України.

Пропозиція Ради охоче принята в принципі. «Якщо ваше мистецтво сказав п. Журден стоїть на тій-ж висоті що і пісня, то я зара перед ним преклоняюсь. Ви одкриваєте перед нами зовсім нові сторінки народного життя і творчости.»

Ся думка ясно показує, на що нам треба звернути головним рибом увагу при виборі експонатів.
Шанком арозуміло що президент сьомого постанове всякого Організаційного Комітету Вистави, бже має загально Ідею, що приблизно може іє себе увлечи «український відділ». Тому він бривок секції мистецтва при нашій Раді представити йому на пізнінше як 15 люня (потім він виланить з Париза) хочби фотографії з пропонуваных на виставу матеріалів. В сєй момент іє справа тільки відносно присилки фотографій. Про висилку самих експонатів та інші відповідні зв'язки будуть опубліковані Радою після 20 люня с. р.

ВІДПОВІДЬ ДЕ ВАЛЕРІ НА ЗАПРОШЕННЯ ЛЮАДА ДЖОРДЖА

ДАБЛІН, столиця Ірландії, 28. червня. — Президент ірландської республіки, Емон Де Валера, відповів на запрошенне британського прем'єра Ллояда Джорджа телеграфічно. В телеграмі він каже, що Айршиш як найбільше серозно хотять переговори з представниками ірландського народу, але тяжко йому повірити, аби з переговорів вийшов який корисний вислід, коли Ллойд Джордж не заявить за односторонність і за самоизначення Ірландії. Вінкі Де Валера каже в депеші, що старється порозуміти в сїй справі з «політичною меншостою» Ірландії, себто з Астерціями з північної Ірландії.

СТРАЙК В АНГЛІЙСЬКИХ КОПАЛЬНИХ УГЛЯ СКІНЧЕНІЙ.

ЛОНДОН, 28. червня. — Сьогонда прийшло до порозуміння між жмайнерами і власниками копалинь угля в Англії. Майже літї дїстануть плати о 20 процент більш від передвоєнних, а крім того участь в зискан.
Правительство дає майнерам поміч у висоті 50 мільонів долларів.
Робота в майнах зачнется сього понеділка.

В КОЖДІ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ КАПОСЬК «СВОБОДА»

Не лінуємося. Приложім кожній, у кого є змога, свої праці до цієї справи, котра може мати великі успіхи, як для розвитку і для захисту нашої культурної вартости. Сей раз ми не можемо відмовлятися тим, що ворог зї всіх боків стоїть нам на перешкоді.
Всі фотографії і потрібні матеріали прохаеться надіслати на адресу малярки, сестри писемникова Модеста Левського: Mme Levitska, 173, Rue de Caulaincourt Paris, (18) France.
Українська Національна Рада у Франції.

ПУСКАЮТЬ ТРОЦЬКОГО НА БИСТРУ ВОДУ

ТРОЦЬКИЙ ПЛЕТЕ НА ЗБІРНИКУ ТАК ЗВАНОВО, «ТРЕТЬОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ» ТЕРЕВЕНІ ПР. НЕДАЛЕКІЙ ВІЙНИ». — МИМОТО ДАЮТЬ ЙОМУ ПИСАТИ «МАНІФЕСТ ДО ПРОЛЕТАРІАТУ СВИТА». — НІМЕЦЬКІ І ШВАЙЦАРСЬКІ КОМУНІСТИ КРИТИКУЮТЬ ТРОЦЬКОГО.

РИГА, столиця Латвії, 28. червня. — Так званий «третій інтернаціонал» упования Льва Троцького, більшешого міністра війни, згаданий маніфест до пролетаріату світа.
Коді Троцький говорив, що він сподівается війни між Злученими Державами і державами в Європі, а також між Злученими Державами і Великою Британією та Великою Британією і Францією, та ше Злучені Держави збільшуют свою фальшу, щоб запанувати над світом, — серед збираних далися чути спротиви, які перешли ті военні комбінації большевиського міністра війни.

Німецькі комуністи сказали, що Троцький не розуміє міжнародної ситуації. Вони заявляли йому, що відносини між Злученими Державами і Великою Британією не є такі напружені, аби можна врожити вибух війни між ними в недалекій будучности. Вони зазначували, що він пересгає у виглядах в будучности, а не звертає уваги на те, що може настати такі зараз.

Потім німецькі і швайцарські комуністи заявили, що не годяться, аби Троцькому самому давати до написання маніфесту, але домагались, шоби до сього вибрано окремі комітет.

Однак потому Кароль Радек поставив внесенне, шоби такі сумом Троцькому виланю написанне маніфесту. При другому голосуванні прийнято внесенне Радека.
Відак говорив Г. С. Зіновєв, губернатор Петрограду. Він сказав, що маси народу в Америці й Англії є доволі революційні, але комуністичні партії там є слабі. Він додав, що комуністичний рух в Америці зростає, але він мусять статися більше масовий і приминитися більше до постанове закона. Далі він докоряє соціалістичному послові в Італії, Серафї, редактору газети «Аванті», що він заявляв, що в Італії люди комунізм. Вінкі заявив, що уступки для народу (для селянства) є оправдані, бо Росія є в руках пролетаріату (?)

Він повідомив також зібранню, що ексекютивний комітет «третього інтернаціоналу» постановив допустити до себе ірландського Партію Праці і французьку соціалістичну партію.
(Як знісно, британська Партія Праці постановила не приступати до московського так званого «третього інтернаціоналу».)

В МОСКОВЩИНІ ВЕЛИКИЙ НЕВРОЖАЙ ЧЕРЕЗ ПОСЛУХУ

РИГА, столиця Латвії, 28. червня. — З Москві доносять, що створення спека в Московщині майже цілком знищила завив збірка в губерниях: Уфа, Царицин, Саратов, Самара, Симбірск, Явтка, Перм і Казань, а також на північному Кавказі.

НАСЛІДКОМ ТОГО ГРОЗИТЬ ГОЛОД 25 МИЛІОНАМ НАРОДУ

Вся російська преса визнає о рятуюк для потерпішого населения.
РАДА ЛІГІ НАРОДІВ НЕ ПОЛАГОДИЛА СПОРУ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ І ЛИТВОЮ ЗА ВІЛЬНУ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 28. червня. — Рада Лігї Народів замкнула тут сьогонда вечером свою тринадцяту сесію.
Рада Лігї Народів продаложила, шоби Польки забрали свого генерала Желіговського з литовської столиці Вильні, та шоби там удержувано лише мільйоні війською оборону в числі 5.000 людей під наглядом окремої військової комісії.
Предложєння Лігї Народів не прийняв ні Польки ні Литовці.
Наслідком того справа остаточного вирішення суперечки за литовську столицю прийде у вересні перед 36ірі Лігї Народів.
Міжким польсько-литовській переговорів, які зачалося недавно в Бруселі, столиці Бельгії, будуть відновлені 1. люня с. р.

РАДА ЛІГІ НАРОДІВ ЗА ФІНАНСОВУ ПОМОЧІЮ ДЛЯ АВСТРІЇ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 28. червня. — Представник Франції в Раді Лігї Народів, Габрієль Ганото, заявив, що план фінансової помічі для Австрії вже готовий. Його мотом вєсти в життя, коли австрійці відступлять від своїх домагань, аби Австрія платила їм відшкодуванне. В сьому ділі робиться закоди, додає Ганото. І є надія на успіх.

СКЛИКАННЯ КОМПІТ РОЗОРУЖЕННЯ ЛІГІ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 27. червня. — Представник Франції в Раді Лігї Народів, Рене Віолані, скликав на день 16. люня с. р. до Париза засіданне комісії розоруження, якої він є головою.

